

Syddansk Universitet

Spirende klynger i Region Syddanmark

Ingstrup, Mads Bruun; Jensen, Sidsel; Laugesen, Maria Have

Publication date:
2009

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Ingstrup, M. B., Jensen, S., & Laugesen, M. H. (2009). Spirende klynger i Region Syddanmark: Anvendt metode ved kortlægning og analyse af klynger. Klyngeudvikling Syddanmark ved. Syddansk Universitet. Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Spirende klynger i Region Syddanmark

Anvendt metode ved kortlægning og analyse af klynger

Klyngeudvikling Syddanmark

	<p>Syddansk Universitet Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse Engstien 1 6000 Kolding Tel: 65 50 13 64 Fax: 65 50 13 57 Web: www.sdu.dk/ier</p>
	<p>Oxford Research Falkoner Alle 20, 4. sal 2000 Frederiksberg C Tel: 33 69 13 69 Fax: 33 69 13 33 Web: www.oxfordresearch.dk</p>
	<p>Væksthus Syddanmark Forskerparken 10C 5230 Odense M Tel: 70 23 55 15 Web: www.startvaekst.dk/vhsyddanmark.dk</p>
	<p>Innovationsfabrikken Syddanmark UdviklingsCenter Haderslev Nørregade 52 6100 Haderslev Tel: 74 53 00 53 Fax: 74 53 46 67 Web: www.innovationsfabrikken.dk</p>

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	1
Kapitel 2. Organisation	2
Kapitel 3. Sammenfatning	3
Kapitel 4. Kortlægning	5
Kapitel 5. Finscanning	6
5.1 Pointsystem til finscanning	7
Kapitel 6. Screening	12
6.1 Snowball-metoden	13
6.2 Semistrukturerede interview	14
6.3 Workshops	16
Kapitel 7. Konklusion	17
Kapitel 8. Bilagsfortegnelse	18
Bilag 1 - Det anvendte pointsystem	19
Bilag 2 - Resultat af finscanning	22
Bilag 3 - Resultat af finscanning efter indbyrdes vægtning	24
Bilag 4 - Interviewguide til virksomheder	26
Bilag 5 - Interviewguide til F&U-institutioner	29
Bilag 6 - Interviewguide til klynger	32
Bilag 7 - Interviewguide til offentlige myndigheder	37

Figurfortegnelse

Figur 5.1: Princippet bag pointsystemet.....	7
Figur 6.1: Faser i projektets screeningsfase	13
Figur 6.2: Principmodel af snowball-metoden	14
Figur 6.3: Analyseemner i screeningen	15
Figur 8.1: Klyngescreening, Analyseemner – virksomheder.....	26
Figur 8.2: Klyngescreening, Analyseemner – F&U-institutioner.....	29
Figur 8.3: Klyngescreening, Analyseemner – klynger	32
Figur 8.4: Klyngescreening, Analyseemner – offentlige myndigheder.....	37

Tabelfortegnelse

Tabel 4.1: Interviewguide kortlægning	5
Tabel 5.1: Beskrivelse af vurderingskriterierne til finscanning	6
Tabel 5.2: Interviewguide finscanning	8
Tabel 5.3: Pointsystem før og efter vægtning.....	10
Tabel 5.4: Vurderingskriteriernes indbyrdes vægtning.....	11
Tabel 6.1: Styrker og svagheder ved de forskellige anvendte kvalitative metoder	16
Tabel 8.1: Interviewguide finscanning	19
Tabel 8.2: Resultater finscanning	22
Tabel 8.3: Resultater finscanning efter indbyrdes vægtning.....	24

Kapitel 1. Indledning

Region Syddanmark har besluttet, at klyngeudvikling skal være et centralt omdrejningspunkt i den fremadrettede erhvervsudvikling i regionen, hvorfor der ønskes en afklaring af hvilke virkemidler og tiltag, som bør prioriteres fremover. I forlængelse heraf ønskes en refleksion omhandlende transformationen fra produktions- til service- og videnerhverv, som er i gang i regionen. Ligeledes ønskes der en gennemgang af rationalet i den erhvervspolitiske indsats på klyngeområdet og herunder inddragelse af internationale erfaringer med klyngebaseret erhvervspolitik.

Med dette udgangspunkt gennemføres indeværende projekt, som har som sit primære formål at præcisere løsninger og give anvisninger til den konkrete indsats til styrkelse af klyngedannelsen i regionen. Der skal i den forbindelse tilvejebringes et solidt beslutningsgrundlag for den fremtidige erhvervspolitiske indsats rettet mod spirende klynger.

Dette metodenotat har til formål at fremlægge og redegøre for, hvorledes projektets datamateriale er genereret ved anvendelse af en række kvantitative og kvalitative metoder. Notatets sigte er desuden, at bibringe indsigt i, hvordan regionen fremadrettet kan bruge de selvsamme metoder, som en del af processen med at vurdere kommende klynger.

Projektet er gennemført fra primo august 2008 til ultimo januar 2009 af et konsortium bestående af Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse ved Syddansk Universitet, Oxford Research, Væksthus Syddanmark og Innovationsfabrikken Syddanmark. Projektet er initieret og finansieret af Region Syddanmark.

På vegne af projektets styregruppe

Torben Damgaard

Klyngeudvikling Syddanmark

Kapitel 2. Organisation

Til at gennemføre projektet er der nedsat et konsortium bestående af Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse ved Syddansk Universitet, Oxford Research, Væksthus Syddanmark og Innovationsfabrikken Syddanmark. Repræsentanter fra disse fire organisationer er samlet i projektets styregruppe og har ansvar for, at formålet med projektet indfries.

Syddansk Universitet:	Torben Damgaard	torben@sam.sdu.dk	6550 1382
	Per Vagn Freytag	pvf@sam.sdu.dk	6550 1380
	Andreas Cornett	cornett@sam.sdu.dk	6550 1211
	Mads Bruun Ingstrup	mbi@sam.sdu.dk	6550 1329
	Maria Have Laugesen	hav@sam.sdu.dk	6550 1494
	Anja Sinding Morgen	asm@idea.sdu.dk	6550 1395
Væksthus Syddanmark:	Mette Thybo	mt@vhsyddanmark.dk	2550 5312
	Kim Schultz	ks@vhsyddanmark.dk	2550 5306
	Lisbeth Nielsen	lgn@vhsyddanmark.dk	2550 5323
Oxford Research:	Kim Møller	khm@oxfordresearch.dk	3369 1334
	Henrik Mahncke	hem@oxfordresearch.dk	2726 0309
	Sidsel Kvist Jensen	sik@oxfordresearch.dk	2942 0135
	Jakob Bom	jbo@oxfordresearch.dk	3369 1350
	Teis Hansen	tha@oxfordresearch.dk	3369 1369
Innovationsfabrikken:	Erik Eskesen	flagskibet@uch.dk	7354 5628

Foruden medlemmerne af projektets styregruppe har følgende personer fra Force Technology og Teknologisk Institut deltaget i projektet.

Teknologisk Institut:	Preben Vive	preben.vive@teknologisk.dk
	Erik Villemoes	erik.villemoes@teknologisk.dk
Force Technology:	Lars Dagnæs	lad@force.dk

Kapitel 3. Sammenfatning

Dette kapitel er et sammendrag af den i projektet anvendte metode, hvorfor der redegøres for datagenereringen i forbindelse med projektets tre overordnede faser: Kortlægningen, finscanningen samt screeningen.

Udgangspunktet for projektet er en totalliste med samtlige klyngeinitiativer i Region Syddanmark. Informationerne til udarbejdelsen af denne totalliste er primært indhentet gennem kontakt til de kommunale erhvervsserviceenheder samt regionale udviklingsfora. Denne metodiske fremgangsmåde er anvendt ud fra en forventning om, at den viden, som erhvervsservicecentrene besidder, giver et fyldestgørende og dækkende billede af hvilke klyngeinitiativer, der er lokaliseret i Region Syddanmark. For at sikre at ingen af regionens klyngeinitiativer er udeladt fra totallisten, er denne efterfølgende sendt til de respektive kommunale erhvervsforvaltninger for en verifikation. Totallisten indeholder 87 klyngeinitiativer, som undersøges i projektets kortlægningsfase.

Kortlægningen har til formål at sortere klyngeinitiativerne på totallisten i følgende grupper efter deres udviklingstrin: Potentielle, spirende, modne og andet. Denne sortering er foretaget ved hjælp af fem generelle kriterier, der beskæftiger sig med initiativernes formaliseringsgrad, ledelse, adgang til ressourcer, lokalt engagement, og hvorvidt de opfatter sig som værende en klynge. Datagrundlaget bag denne sortering er funderet ved desk research, som efterfølgende er underbygget via e-mail eller telefonisk kontakt med kontaktpersonerne fra de respektive klyngeinitiativer. Resultatet af sorteringen er, at 6 af totallistens i alt 87 klyngeinitiativer er modne, 28 er spirende og 27 er potentielle. Desuden er 26 af klyngeinitiativerne kategoriseret under andet. De er enten indirekte tilknyttet én eller flere af de andre klyngeinitiativer, klyngeinitiativer der geografisk har deres primære omdrejningspunkt udenfor regionen eller klyngeinitiativer, der er lukket, eller hvor det ikke har været muligt at finde information eller kontaktpersoner.

Analysens anden fase, finscanningen, har til formål at skabe en mere detaljeret forståelse af de spirende klyngeinitiativers erhvervsudviklingspotentiale, og for efterfølgende at udvælge op til ti initiativer til projektets tredje og afsluttende analysefase: Screeningen. Udvælgelsen af klyngeinitiativer til screeningen baserer sig på ni deskriptive vurderingskriterier og 20 underliggende indikatorer af både kvantitativ og kvalitativ karakter. De 20 indikatorer har form af spørgsmål, og de ni vurderingskriterier er som følger: Lokalt engagement, præstation, opbygning, formaliseringsgrad, ledelse, adgang til ressourcer, klynge Synergi, sammenhængskraft samt økonomisk potentiale. Til besvarelse af de 20 indikatorer er der gennemført telefoninterview med de enkelte klyngeinitiativers kontaktperson, og deres svar er derefter omregnet til en pointscore. Den endelige beslutning om, hvilke af de spirende klyngeinitiativer, der går videre til den tredje fase, er foruden de individuelle pointscorer, ligeledes baseret på en diskussion af de ikke pointsatte kriterier samt mere generelle betragtninger. Sammenlagt gik ti spirende klynger videre.

Screeningen, som er sidste fase i projektet, har to formål. En de facto undersøgelse af ti spirende klynger, indeholdende en dyberegående analyse af deres potentiale og deres behov for supportering samt en analyse af, hvordan klyngerne kan udvikles og bedst understøttes gennem klyngepolitiske tiltag og virkemidler. I processen med at indfri disse formål er der gennemført en omfattende generering af kvalitative data baseret på både desk research og semistrukturerede interview med informanter udvalgt ved hjælp af snowball-metoden. I forbindelse med disse interview har

der i overensstemmelse med projektets klyngedefinition og den anvendte triple helix tilgang været fokus på, at både aktører fra klyngens virksomheder, den pågældende klyngeorganisation, F&U-institutioner¹ og offentlige myndigheder interviewes.

Som afslutning på screeningerne er der for hver af de ti spirende klynger afholdt en workshop med det formål, at få klyngens repræsentanter til at sætte ord på deres fælles udfordringer og problemstillinger i relation til, hvad der fra regionalt hold kan iværksættes af klyngepolitiske tiltag for at udvikle klyngen. Workshoppen, hvis form kan associeres med fokusgrupper, bygger på data fra både kortlægningen, finscanningen og screeningsprocessens interviewrunder, således at der skabes en nuanceret diskussion vedrørende de spirende klyngers potentiale.

I de følgende kapitler præsenteres de ovenfor beskrevne metodiske procedurer og teknikker mere dybdegående.

¹ Forsknings- og uddannelsesinstitutioner er forkort F&U-institutioner.

Kapitel 4. Kortlægning

Projektets første fase, kortlægningen, tager sit udgangspunkt i totallisten, indeholdende 87 klyngeinitiativer i Region Syddanmark. Informationerne til udarbejdelsen af totallisten er primært indhentet gennem kontakt til de kommunale erhvervsserviceenheder samt regionale udviklingsfora. Denne metodiske fremgangsmåde er anvendt ud fra en forventning om, at den viden, som erhvervsservicecentrene besidder, giver et fyldestgørende og dækkende billede af hvilke klyngeinitiativer, der er lokaliseret i Region Syddanmark. For at sikre, at ingen af regionens klyngeinitiativer er udeladt fra totallisten, er denne efterfølgende sendt til de respektive kommunale erhvervsforvaltninger for en verifikation.

Kortlægningen har til formål at sortere klyngeinitiativerne fra totallisten i følgende grupper efter deres udviklingstrin: Potentielle, spirende, modne og andet. Denne sortering foregår ved hjælp af fem generelle kriterier, der beskæftiger sig med henholdsvis initiativernes formaliseringsgrad, ledelse, adgang til ressourcer, lokalt engagement, og hvorvidt de opfatter sig som en klynge, jf. Tabel 4.1. Datagrundlaget bag denne sortering er funderet i desk research, der efterfølgende er underbygget via e-mail eller telefonisk kontakt med kontaktpersoner fra de enkelte klyngeinitiativer.

Baseret på denne sortering er 28 af de i alt 87 initiativer fra totallisten karakteriseret som spirende. Listen med de 28 initiativer kaldes for long-listen. Arbejdet med den bagvedliggende interviewguide i forhold til de gennemførte telefoninterview har været koncentreret om at opstille enkle, men dækkende spørgsmål, der sikrer, at de relevante klyngeinitiativers potentiale og status synliggøres. I Tabel 4.1 præsenteres interviewguiden benyttet i kortlægningen. Spørgsmålene er udformet som lukkede spørgsmål baseret på et dikotomisk ja/nej-skala, med undtagelse af spørgsmål fire, som bygger på en numerisk skala.

Tabel 4.1: Interviewguide kortlægning

Vurderingskriterium	Indikatorer
Formalisering af netværk	Findes der en formaliseret klynge?
Ledelse	Er der en ledelse af klyngen?
Adgang til ressourcer	Er der i dag en finansiering af klyngen eller en ansøgning herom?
Lokalt engagement	Hvor mange aktive aktører er der i klyngen?
Klynge eller ej	Betragter I jer selv som en klynge?
<i>Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009</i>	

Kapitel 5. Finscanning

Finscanningen er baseret på long-listen, der indeholder de i alt 28 spirende klyngeinitiativer i Region Syddanmark. Finscanningen har til formål at skabe en mere detaljeret forståelse af de 28 klyngeinitiativers erhvervsudviklingspotentiale, og for efterfølgende at udvælge op til ti initiativer til projektets tredje og afsluttende fase: Screeningen. Denne udvælgelse bygger på sammenlagt ni deskriptive vurderingskriterier og 20 underliggende indikatorer, der både er af kvantitativ og kvalitativ karakter. I Tabel 5.1 er samtlige vurderingskriterier beskrevet.

Tabel 5.1: Beskrivelse af vurderingskriterierne til finscanning	
Vurderingskriterium	Beskrivelse
Lokalt engagement	Beskriver i hvor høj grad de deltagende private virksomheder, offentlige myndigheder og uddannelsesinstitutioner er lokalt forankret i Region Syddanmark. Kriteriet giver en indikation af, om klyngen er stærkt eller svagt forankret.
Præstation	Beskriver i hvor høj grad der er igangsat og igangværende projekter i klyngen med minimum to deltagende aktører. Fokus er på aktivitetsniveauet i klyngen, og om der pågår et samarbejde mellem de forskelligartede aktører i klyngen.
Opbygning	Beskriver hvordan klyngen er opbygget samt hvor mange og hvilke aktører, som er med. Kriteriet er baseret på triple helix tilgangen, der fastslår, at for at opnå den optimale klyngedynamik skal private virksomheder, offentlige myndigheder samt F&U-institutioner være til stede. Dermed opnås der via kriteriet indsigt i, hvorvidt klyngen har mulighed for at opnå denne dynamik.
Formaliseringsgrad	Beskriver i hvor høj grad klyngen har en medlemsorganisation med lønnede medarbejdere og budget. Her er fokus på den samlende struktur for klyngen og dens aktiviteter.
Ledelse	Beskriver på hvilken måde og i hvilket omfang klyngen ledes eksempelvis gennem lokale ildsjæle. På den baggrund lokaliseres de toneangivende aktører, og derigennem tydeliggøres det, hvor konsolideret klyngen er.
Adgang til ressourcer	Beskriver hvordan klyngen finansieres og via hvilken finansieringsform. Dermed opnås der indsigt i klyngens økonomi og villigheden til at støtte klyngen fra såvel interne som eksterne aktører. Herunder forstås offentlige som private midler og deres betydning.
Klyngesynergi	Beskriver i hvor høj grad klyngen indeholder potentiale for klyngesynergi med eksempelvis klynger i andre regioner. Med dette kriterium findes der frem til klyngens eksterne forgrening.
Sammenhængskraft	Beskriver hvilke aktiviteter og aktører, som driver og får klyngen til at hænge sammen. Klyngens fællesnævner kan eksempelvis være marked eller ressourcer. Dermed skabes der et overblik over klyngens samlende aktivitet, og hvad dens primære mål og samarbejdsaktiviteter er.
Økonomisk potentiale	Beskriver i hvor høj grad klyngen har et væsentligt økonomisk potentiale inden for en tidshorisont på 5 til 10 år. Fokus er på klyngens vækst i indtjening, antal ansatte og antal aktører. Via dette kriterium oplyses det, om klyngen har sat mål for dens videre udvikling, hvilket er et udtryk for dens tolkning af sine fremtidsmuligheder.

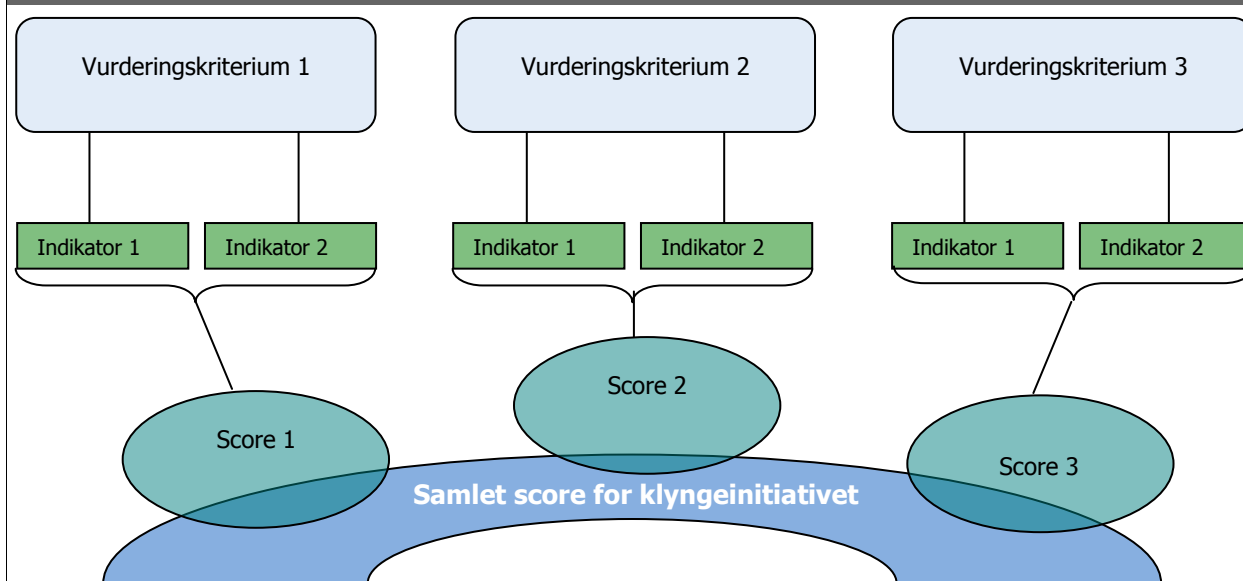
Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Til besvarelse af de 20 indikatorer er der foretaget telefoninterview med den enkelte kontaktperson fra hvert klyngeinitiativ. Interviewene er gennemført som telefoninterview baseret på en interviewguide, som ses i Tabel 5.2. Forud for hvert interview har de respektive kontaktpersoner modtaget en e-mail med beskrivelse af undersøgelsens overordnede formål. For at øge gennemsigtigheden i forhold til udvælgelsen af de spirende klyngeinitiativer, som skal videre til projektets screeningsfase, er der anvendt et pointsystem, som er funderet i de svar, som kontaktpersonerne gav i interviewene. Pointsystemet er forklaret i det efterfølgende afsnit. Den endelige beslutning om, hvilke spirende klyngeinitiativer, der går videre til screeningen, er foruden de individuelle pointscorer, baseret på en diskussion af ikke-pointsatte kriterier samt mere generelle betragtninger.

5.1 Pointsystem til finscanning

Principperne bag pointsystemet er illustreret i Figur 5.1, og som det fremgår, er hvert vurderingskriterium tilknyttet en række indikatorer. Disse indikatorer har form af spørgsmål. Hvert vurderingskriterium tildeles en værdi fra 0 til 5 baseret på respondenternes svar.

Figur 5.1: Princippet bag pointsystemet

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Når der arbejdes med et pointsystem, er det vigtigt, at hvert vurderingskriterium kan tillægges en værdi. Det er ensbetydende med, at det kan fastslås, om for eksempel sammenhængskraften i en klynge er stor, om der er en høj grad af ledelse osv. Vurderingen af disse forhold afspejles i den samlede pointsum, klyngeinitiativerne opnår inden for hvert kriterium. For at hvert vurderingskriterium kan tildeles et samlet pointtal, må hver indikator ligeledes kunne værdisættes. Det vil sige, at det skal kunne vurderes, om svarene har værdien 0, 1, 2, 3, 4 eller 5. Argumentet for at anvende et pointsystem er, at det højner udvælgelsens gennemsigtighed.

Interviewguiden til finscanningen er præsenteret i Tabel 5.2, og pointsystemet er anvendt således, at respondenternes svar er blevet tildelt point ud fra en forhåndsvurdering af de forskellige svarmuligheder. Eksempelvis tildeles der 5 point, hvis der i klyngeinitiativerne både er deltagelse af private virksomheder, offentlige myndigheder, F&U-institutioner samt andre (vurderingskriterium: Opbygning). Ligesom der tildeles 5 point, hvis klyngeinitiativets primære finansieringskilde er private virksomheder (vurderingskriterium: Adgang til ressourcer)².

Tabel 5.2: Interviewguide finscanning	
Vurderingskriterium	Indikator
Sammenhængskraft	<p>Hvad er klyngens primære aktivitet eller aktiviteter?</p> <p>Hvad er klyngens omdrejningspunkt?</p> <p>Hvilke tre samarbejdsaktiviteter vil du betegne som klyngens vigtigste?</p>
Opbygning	<p>Hvilke af disse aktører er med i klyngen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre
Lokalt engagement	<p>Hvor mange af klyngens aktører er forankret i Region Syddanmark?</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0 – 10 - 11 – 20 - 21 – 40 - 40+ <p>Tilhører hovedparten af de aktører, som er forankret i regionen så:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre
Ledelse	<p>Hvem driver klyngen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre <p>Hvem leder klyngen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestyrelse - Styregruppe - Koordinator - Sekretariat - Andre <p>Hvilke aktører udgør klyngens kerne?</p>

² For gennemgang af det samlede pointsystem henvises til Bilag 1.

Formaliseringsgrad af netværk	<p>Hvor mange lønnede medarbejdere er der i klyngen?</p> <p>Har klyngen sit eget budget?</p>
Adgang til ressourcer	<p>Hvem er den primære finansieringskilde?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre <p>Er denne finansiering et</p> <ul style="list-style-type: none"> - Engangsbeløb (størrelse) - Løbende finansiering (ophørsdato) <p>Er der andre former for finansiering? Hvis ja, hvilke?</p>
Klyngesynergi	<p>Har klyngen relationer til aktører uden for Region Syddanmark? Hvis ja, kan du nævne tre eksempler? Hvorvidt disse relationer er hhv. nationale og internationale?</p> <p>Er der i Region Syddanmark relationer til andre aktører uden for klyngen? Hvis ja, kan du nævne tre eksempler?</p>
Præstation	<p>Hvor mange projekter er der igangsat med minimum to deltagende aktører fra klyngen?</p> <p>Hvis der er igangsatte projekter, hvor mange er igangværende?</p>
Økonomisk potentiale	<p>Hvordan vurderer du klyngens økonomiske potentiale inden for de næste 5 til 10 år i forhold til væksten i?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indtjening - Antal ansatte - Antal aktører
Andre bemærkninger	

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Klyngeinitiativerne er i første omgang bedømt ud fra en skala fra 0 til 15. For at øge overskueligheden vedrørende resultaterne af finscanningen tildeles hvert vurderingskriterium derudover en vægt, hvorved pointene umiddelbart kan sammenlignes på tværs af dels klyngeinitiativerne, og dels vurderingskriterierne. Således er alle vurderingskriterier efter vægtningen blevet pointsat efter en skala gående fra 0 til 10. I Tabel 5.3 er omregningen præsenteret.

Tabel 5.3: Pointsystem før og efter vægtning		
Vurderingskriterium	Point før omregning	Point efter omregning
Opbygning (multipliseres med faktor 2)	2 – 5 point	2 = 4 3 = 6 4 = 8 5 = 10
Lokalt engagement (multipliseres med faktor 2)	2 – 5	2 = 4 3 = 6 4 = 8 5 = 10
Ledelse (multipliseres med faktor 2)	1 – 5	1 = 2 2 = 4 3 = 6 4 = 8 5 = 10
Formalisering af netværk	0 – 10	Uændret
Adgang til ressourcer (multipliseres med faktor 0,66)	2 – 15	2 = 1 3 = 2 4 = 2.6 5 = 3 6 = 4 7 = 4.6 8 = 5 9 = 6 10 = 6.6 11 = 7 12 = 8 13 = 8.5 14 = 9 15 = 10
Klyngesynergi	0 – 10	Uændret
Præstation	1 – 10	Uændret
Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009		

Resultaterne af finscanningen efter vægtningen er præsenteret i Bilag 2.

Næste skridt på vejen mod identifikation af hvilke ti spirende klyngeinitiativer, som skal indgå i screeningen, er at vægte de enkelte vurderingskriterier i forhold til hinanden, således at visse kriterier opnår en større vægt end andre. Dette gøres ud fra betragtningen om, at ikke alle vurderingskriterier er lige betydningsfulde i forhold til at vurdere initiativernes fremtidige erhvervsudviklingspotentiale. Eksempelvis vægtes den lokale forankring højere end klyngesynergi. Dette gøres ud fra argumenter om, at lokal tilknytning og historisk forankring lokalt er fundamentet for etablering af klynger. Klyngeinitiativernes præstation vægtes desuden højere end deres formaliseringsgrad, idet mange igangværende projekter anses som et udtryk for en høj grad af engagement og drive. I Tabel 5.4 er vurderingskriterierne og deres vægte præsenteret.

Tabel 5.4: Vurderingskriteriernes indbyrdes vægtning	
Vurderingskriterium	Vægt (%)
Lokalt engagement	25
Præstation	20
Opbygning	20
Formaliseringsgrad	10
Ledelse	10
Adgang til ressourcer	10
Klyngesynergi	5
	100
Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009	

Slutteligt vurderes klyngeinitiativerne i sammenhæng med de to ikke-pointsatte vurderingskriterier; sammenhængskraft og økonomisk potentiale, samt mere generelle betragtninger.

Kapitel 6. Screening

Projektets screeningsfase er baseret på en short-liste, indeholdende de i alt ti spirende klynger der er udvalgt til en dyberegående analyse på baggrund af finscanningen. Formålet med screeningen er todelt:

- En de facto undersøgelse af de ti spirende klynger, indeholdende en dyberegående analyse af deres potentiale og behov for supportering
- Analyse af hvordan spirende klynger kan udvikles og understøttes gennem klyngepolitiske tiltag

Den anvendte metode i screeningen er kvalitative interview, og de relaterede interviewguides tager højde for, at der er flere forskellige dimensioner, der skal afdækkes, samt at der er forskellige typer af interviewpersoner. Det er således vigtigt at være opmærksom på:

- At repræsentanter fra virksomheder, klyngeorganisationer, F&U-institutioner samt offentlige myndigheder interviewes
- At der både fokuseres på klyngens præstationer hidtil og dens fremtidige potentiale
- At styrken ved klyngens interne og eksterne netværk analyseres

Det er endvidere vigtigt, at klyngens interne netværk analyseres i forhold til de forskellige aspekter fra Michael Porters konkurrenceteori, men også i forhold til den anvendte sammenhængstypologi, jf. afsnit 4.1.1. i hovedrapporten.

- Personer – betydningen af sociale netværk
- Afsætningsmarked – betydningen af input-output forhold
- Ressourcer – betydningen af eksempelvis fælles arbejdsmarked og teknologi
- Politik og strategi – betydningen af politiske initiativer

Til at sikre at screeningerne afdækker alle relevante aspekter vedrørende de spirende klynger, således at deres status og fremadrettede potentiale kan vurderes, er der anvendt en række metoder: Snowball-metoden, semistrukturerede interview samt fokusgruppeinterview ved afholdelsen af de respektive workshops. Disse metoder er anvendt i forskellige faser i screeningen, jf. Figur 6.1.

Figur 6.1: Faser i projektets screeningsfase

I det følgende redegøres der detaljeret for de enkelte faser i screeningen.

6.1 Snowball-metoden

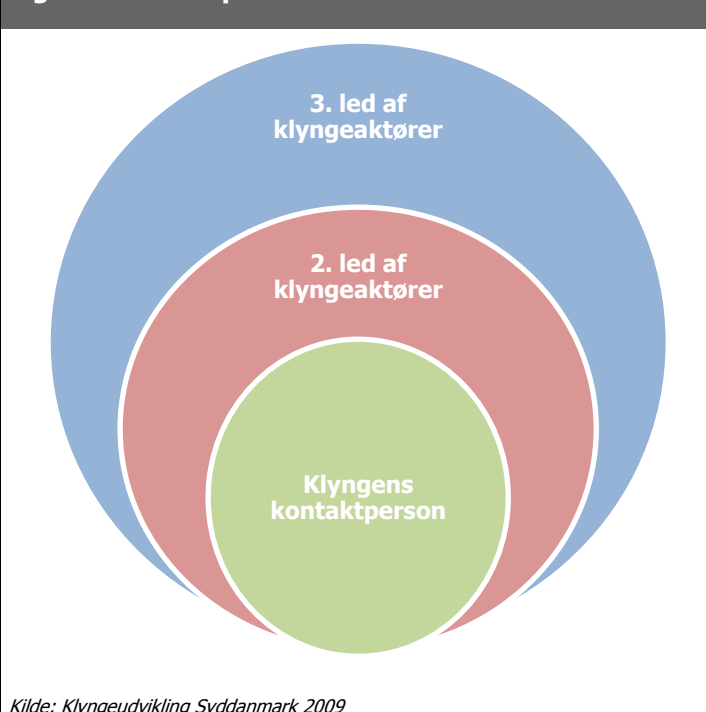
Snowball-metoden er en teknik, der har til formål at optræfle et netværk af aktører inden for et bestemt område. Metoden fungerer i princippet på den måde, at interviewerens begynder med at interviewe én person, der anses for at have stor viden inden for det problemfelt, der undersøges. I indeværende projekt er det kontaktpersonerne hos de respektive spirende klynger. Den interviewede bliver forud for interviewet bedt om at udpege andre relevante aktører, der er inddraget i problemfeltet. Det sker ved at vedkommende spørges om, hvilke centrale personer, som har størst betydning i forhold til følgende variable: Klyngens afsætningsmarked, klyngens ressourcer, klyngens strategi og klyngens sociale netværk.

Udvalgte af disse aktører opsøges, interviewes og bliver eventuelt bedt om at udpege endnu ét hold relevante personer ved hjælp af de samme variable. Ved hver person, som nævnes, noteres navn, stilling og organisatorisk tilhørssted. På den måde opnår intervieweren et større indblik i, hvorledes de enkelte personer indbyrdes er forbundet samt et bredere udvalg af mulige interviewpersoner. Langsomt bliver der optrævlet et netværk af aktører, som indbyrdes har peget på hinanden. Desuden er klyngeinitiativernes medlemslister anvendt til at identificere relevante aktører.

I forbindelse med udvælgelsen af informanter til interviewene er det i overensstemmelse med projektets klyngedefinition og den anvendte triple helix tilgang sikret, at repræsentanter fra både offentlige myndigheder, F&U-institutioner og private virksomheder interviewes. Det kan eksempelvis ske ved at spørge informanten, om vedkommende kan nævne de tre vigtigste offentlige myndigheder for klyngens hidtidige styrke og fremtidige udvikling. Yderligere er der taget kontakt til Region Syddanmark og relevante kommuner med henblik på kvalitetssikring af de udpegede klyngeaktører. Denne kvalitetssikring består i at sikre diversitet i forhold til aktørernes tilhørsforhold og deres synspunkter til klyngerne generelt.

Derudover indeholder projektets metodiske design også mulighed for, at interviewpersoner kan inddrages i screeningerne, selvom de ikke er udvalgt ved hjælp af snowball-metoden. Det kan eksempelvis foregå ved, at de nævnes gentagne gange af andre aktører i analysen. Det sikres dermed, at screeningen indeholder interview med de centrale aktører i de udvalgte spirende klynger.

Figur 6.2: Principmodel af snowball-metoden

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

6.2 Semistrukturerede interview

Interviewene i screeningsfasen gennemføres som semistrukturerede interview. Semistrukturerede interview har til formål at frembringe ny viden inden for et på forhånd afgrænset felt. Interviewtypen baserer sig ofte på en interviewguide eller en spørgeramme, der fungerer som struktur for interviewet. Samtidig giver de semistrukturerede interview mulighed for afvigelser fra interviewguiden, så nye uforudsete informationer kan introduceres. En styrke ved det semistrukturerede interview er derfor, at det giver mulighed for at få svar på veldefinerede spørgsmål, men samtidig tillader en dybde og nuancering i informantens besvarelse, som ikke kunne være opnået ved anvendelse af eksempelvis et spørgeskema.

Endelig bygger interviewene på flere forskellige interviewguides afhængig af, hvilken type aktør der interviewes. Der er således tale om én interviewguide til virksomheder, én til klyngeorganisationer, én til F&U-institutioner og én til offentlige myndigheder. De emner, der er benyttet tidligere i både kortlægningen og finscanningen, er fortsat anvendt i udarbejdelsen af interviewguiderne i screeningen. Ikke alle emner er lige relevante for alle typer af interview, hvorfor nogle emner er fravalgt afhængig af den aktørtype, der interviewes. Det betyder ikke, at de øvrige emner ikke berøres, blot at det sker implicit. Emnerne er præsenteret i Figur 6.3 og fungerer som bruttoliste.

Figur 6.3: Analyseemner i screeningen

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Interviewguiderne til henholdsvis virksomheder, klyngeorganisationer, F&U-institutioner samt offentlige myndigheder findes i Bilag 4 til Bilag 7. Ved samtlige interview er informantens navn, stilling og tilhørende organisation noteret.

6.3 Workshops

Som afslutning på de semistrukturerede interview afholdes en workshop med repræsentanter fra de forskellige klyngeinitiativer inden for samme spirende klynge, eksempelvis fødevare eller energi. På denne måde opnås en gruppesammensætning bestående af forskellige typer af klyngeaktører, som kan bidrage til en diversificeret og nuanceret diskussion af klyngens problemstillinger.

Workshoppen, hvis form kan associeres med fokusgrupper, udnytter interviewets evne til at behandle en problemstilling dybdegående, men drager samtidig fordel af den dynamik, der kan opstå gennem gruppeinteraktion, når et givent emne lægges ud til diskussion blandt flere interviewpersoner. På denne måde kan fokusgrupper være en effektiv metode til at få en nuanceret og reflekteret vifte af holdninger inden for et område.

Formålet med workshoppen er således, at få klyngens repræsentanter til at sætte ord på fælles udfordringer og problemstillinger i relation til, hvad der fra regionalt hold kan iværksættes af klyngepolitiske tiltag. Udgangspunktet for workshoppen er de gennemførte interview og dermed den i forvejen genererede viden. Herved opnås mulighed for at dobbelttjekke de indsamlede data samt foretage små justeringer i forhold til de umiddelbare konklusioner draget på baggrund af de semistrukturerede interview. I Tabel 6.1 er de gennemgående styrker og svagheder ved de anvendte metodiske procedure beskrevet.

Tabel 6.1: Styrker og svagheder ved de forskellige anvendte kvalitative metoder

Metode	Styrker	Svagheder
Semistrukturerede interview	Giver målrettede svar på spørgsmål	Fare for blindhed over for nye vinkler
	Nuancerer forståelse	
Snowball-metoden	Sikrer identifikation af centrale aktører	Langsommelig og ressourcekrævende
Fokusgruppeinterview	Giver nuancerede og reflekterede svar	Svært for interviewer at bevare overblikket
	Variationsbredde i data der generes	Svært at styre interviewet
	Interviewerens påvirkning er mindsket	Stærke deltagere kan dominere svage
	Gruppedynamik kan føre til nye ideer	Svært at samle store grupper af aktører

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Kapitel 7. Konklusion

Det bagvedliggende metodiske design er baseret på en opdeling af projektet i tre faser: En kortlægning, en finscanning og en screening. Kortlægningen har til formål at sortere de identificerede klyngeinitiativer i følgende grupper efter deres udviklingstrin: Potentielle, spirende, modne og andet. Denne sortering foregår ved hjælp af fem generelle kriterier, der beskæftiger sig med henholdsvis initiativernes formaliseringsgrad, ledelse, adgang til ressourcer, lokalt engagement, og hvorvidt de opfatter sig som en klynge. Anden fase er finscanningen, og denne har til formål at skabe en mere detaljeret forståelse af de 28 spirende klyngeinitiativer, som blev identificeret i kortlægningen, for efterfølgende at udvælge op til ti klyngeinitiativer til projektets tredje og afsluttende fase: Screeningen. Denne udvælgelse bygger på sammenlagt ni deskriptive vurderingskriterier og 20 underliggende indikatorer, der både er af kvantitativ og kvalitativ karakter.

Screeningen har to formål: En de facto undersøgelse af de ti spirende klynger, indeholdende en dyberegående analyse af deres potentiale og deres behov for supportering, samt en analyse af hvordan disse initiativer kan udvikles og bedst understøttes gennem klyngepolitiske tiltag og virkemidler. I processen med at indfri disse formål er der gennemført en omfattende kvalitativ datagenerering baseret på både desk research og semistrukturerede interview med informanter udvalgt ved hjælp af snowball-metoden. Som afslutning på screeningerne er der for hver af de ti spirende klynger afholdt en workshop med det formål, at få klyngens repræsentanter til at sætte ord på fælles udfordringer og problemstillinger i relation til, hvad der fra regionalt hold kan iværksættes af klyngepolitiske tiltag for at udvikle de spirende klynger.

Kapitel 8. Bilagsfortegnelse

Bilag 1 - Det anvendte pointsystem

Bilag 2 - Resultat af finscanning

Bilag 3 - Resultat af finscanning efter indbyrdes vægtning

Bilag 4 - Interviewguide til virksomheder

Bilag 5 - Interviewguide til F&U-institutioner

Bilag 6 - Interviewguide til klynger

Bilag 7 - Interviewguide til offentlige myndigheder

Bilag 1 - Det anvendte pointsystem

Tabel 8.1: Interviewguide finscanning		
Vurderingskriterium	Indikatorer	Pointsystem
Sammenhængskraft	Hvad er klyngens primære aktivitet eller aktiviteter? Hvad er klyngens omdrejningspunkt? Hvilke tre samarbejdsaktiviteter vil du betegne som klyngens vigtigste?	Spg. 1: Spg. 2: Spg. 3:
Opbygning	Hvilke af disse aktører er med i klyngen? <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre 	Ja til alle fire tildeles 5 point Ja til tre tildeles 4 point Ja til to tildeles 3 point Ja til en tildeles 2 point
Lokalt engagement	Hvor mange af klyngens aktører er forankret i Region Syddanmark? <ul style="list-style-type: none"> - 0 – 10 - 11 – 20 - 21 – 40 - 40+ Tilhører hovedparten af de aktører, som er forankret i regionen så: <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre 	Spg. 1: Ja til 0 – 10 tildeles 2 point Ja til 11 – 20 tildeles 3 point Ja til 21 – 40 tildeles 4 point Ja til 40+ tildeles 5 point Spg. 2:
Ledelse	Hvem driver klyngen? <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre 	Spg. 1: Ja til alle fire eller hvis det er private virksomheder, der driver klyngen, tildeles 5 point Ja til at det er F&U-institutioner, der driver klyngen, tildeles 2 point

	<p>Hvem leder klyngen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestyrelse - Styregruppe - Koordinator - Sekretariat - Andre <p>Hvilke aktører udgør klyngens kerne?</p>	<p>Ja til at offentlige myndigheder driver klyngen tildeles 2 point</p> <p>Ja til at andre driver klyngen tildeles 1 point</p> <p>Spg. 2:</p> <p>Spg. 3:</p>
Formaliseringsgrad af netværk	<p>Hvor mange lønnede medarbejdere er der i klyngen?</p> <p>Har klyngen sit eget budget?</p>	<p>Spg. 1:</p> <p>Ja til at der er lønnede medarbejdere tildeles 5 point</p> <p>Nej til at der er lønnede medarbejdere tildeles 0 point</p> <p>Spg. 2:</p> <p>Ja til at klyngen har sit eget budget tildeles 5 point</p> <p>Nej til at klyngen har sit eget buget tildeles 0 point</p>
Adgang til ressourcer	<p>Hvem er den primære finansieringskilde?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Private virksomheder - Offentlige myndigheder - F&U-institutioner - Andre <p>Er denne finansiering et</p> <ul style="list-style-type: none"> - Engangsbeløb (størrelse) - Løbende finansiering (ophørsdato) <p>Er der andre former for finansiering? Hvis ja, hvilke?</p>	<p>Spg. 1:</p> <p>Ja til private virksomheder tildeles 5 point</p> <p>Ja til F&U-institutioner tildeles 2 point</p> <p>Ja til offentlige myndigheder tildeles 2 point</p> <p>Ja til andre tildeles 1 point</p> <p>Spg. 2:</p> <p>Ja til engangsbeløb tildeles 3 point</p> <p>Ja til løbende finansiering tildeles 5 point</p> <p>Spg. 3:</p> <p>Ja tildeles 5 point</p>

Klyngesynergi	<p>Har klyngen relationer til aktører uden for Region Syddanmark? Hvis ja, kan du nævne tre eksempler? Hvorvidt er disse relationer hhv. nationale og internationale?</p> <p>Er der i Region Syddanmark relationer til andre aktører uden for klyngen? Hvis ja, kan du nævne tre eksempler?</p>	<p>Spg. 1: Hvis ja til internationale tildeles 5 point Hvis ja til nationale tildeles 4 point Hvis nej tildeles 0 point</p> <p>Spg. 2: Hvis ja til tildes 5 point Hvis nej tildeles 0 point</p>
Præstation	<p>Hvor mange projekter er der igangsat med minimum to deltagende aktører fra klyngen?</p> <p>Hvis der er igangsatte projekter, hvor mange er igangværende?</p>	<p>Spg. 1: 1 – 3 igangsatte projekter tildeles 1 point 4 – 6 igangsatte projekter tildeles 2 point 7 – 9 igangsatte projekter tildeles 3 point 10 – 12 igangsatte projekter tildeles 4 point 12 - igangsatte projekter tildeles 5 point</p> <p>Spg. 2: 1 – 3 igangværende projekter tildeles 1 point 4 – 6 igangværende projekter tildeles 2 point 7 – 9 igangværende projekter tildeles 3 point 10 – 12 igangværende projekter tildeles 4 point 12 - igangværende projekter tildeles 5 point</p>
Økonomisk potentiale	<p>Hvordan vurderer du klyngens økonomiske potentiale inden for de næste 5 til 10 år i forhold til væksten i?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indtjening - Antal ansatte - Antal aktører 	<p>Spg. 1:</p>

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Bilag 2 - Resultat af finscanning

Tabel 8.2: Resultater finscanning								
Initiativ	Opbygning	Lokalt engagement	Ledelse	Formaliseringsgrad	Adgang til ressourcer	Klynge-synergi	Præstation	Score
Project Zero	8	10	10	10	6,6	10	10	64,6
Vadehavsprodukter	10	10	10	10	8	10	5	63
Syddansk Turisme	10	10	2	10	8	9	10	59
Det Sunde Liv	10	8	4	10	6,6	10	10	58,6
Plastklyngen	8	10	10	10	8,5	10	4	58,5
Energiklynge Fionia	10	8	10	10	8	10	2	58
Stålcenrum	10	6	10	10	8	9	4	57,5
Health Cluster South	8	10	4	10	5	10	10	57
Sustain Agri	8	4	10	10	10	10	4	56
Green Network	8	10	2	10	8	10	7	55
IT-Forum Syddanmark	10	10	10	10	4	9	3	54,6
Sport Study Sydfyn	8	4	2	10	8	10	10	54,5
Fødevareklubben	8	10	10	10	6,6	9	0	53,6
Danish Water Services	10	4	2	10	8	9	8	51,5
Grønt Netværk Sønderjylland	8	10	2	10	10	10	2	52
Trekantsområdet Logistikforum	6	10	2	10	10	9	3	50
Agrostep	10	8	4	10	6,6	9	2	49,6
Fresh Food Factory	8	10	10	0	4	10	2	44
DaCoRR (Sikkerhedsklyngen)	8	8	4	10	6,6	5	0	41,6
FilmFyn	8	6	2	0	6,6	10	7	39,6
Bioenergi Syddanmark	8	4	2	10	3	10	2	39
Danmarks Transport & Logistikklynge	8	6	2	5	4	10	3	38,6

Agroklyngen	6	6	10	10	4,6	0	2	38,6
Bioenergi Assens	10	10	2	0	8.5	4	2	36.5
Taulov Transportcenter	6	8	2	5	6,6	5	2	34,6
Digital & Interaktiv Markedsføring	8	6	4	0	10	5	1	34
Syddansk Formidlingsklynge	6	4	4	0	3	10	3	33
Key2Green	6	4	2	10	4	4	0	30
<i>Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009</i>								

Bilag 3 - Resultat af finscanning efter indbyrdes vægtning

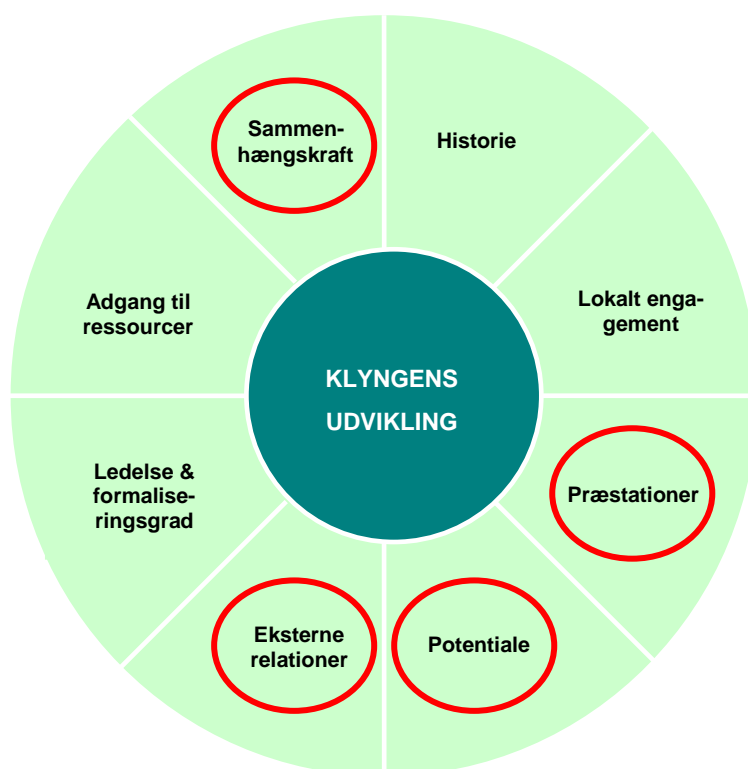
Tabel 8.3: Resultater finscanning efter indbyrdes vægtning								
Initiativ	Opbygning	Lokalt engagement	Ledelse	Formaliseringsgrad	Adgang til ressourcer	Klynge-synergi	Præstation	Score
Project Zero	8	10	10	10	6,6	10	10	9,26
Syddansk Turisme	10	10	2	10	8	9	10	8,95
Vadehavsprodukter	10	10	10	10	8	10	5	8,80
Det Sunde liv	10	8	4	10	6,6	10	10	8,56
Health Cluster South	8	10	4	10	5	10	10	8,50
Plastklyngen	8	10	10	10	8,5	10	4	8,25
Green Network	8	10	2	10	8	10	7	8,00
IT-Forum Syddanmark	10	10	10	10	4	9	3	7,95
Energiklynge Fionia	10	8	10	10	8	10	2	7,70
Stålcenrum	10	6	10	10	8	9	4	7,55
Fødevareklubben	8	10	10	10	6,6	9	0	7,21
Grønt Netværk Sønderjylland	8	10	2	10	10	10	2	7,2
Sport Study Sydfyn	8	4	2	10	8	10	10	7,10
Danish Water Services	10	4	2	10	8	9	8	7,05
Trekantsområdet Logistikforum	6	10	2	10	10	9	3	6,95
Agrostep	10	8	4	10	6,6	9	2	6,91
Sustain Agri	8	4	10	10	10	10	4	6,90
Fresh Food Factory	8	10	10	0	4	10	2	6,40
Bioenergi Assens	10	10	2	0	8,5	4	2	6,15
DaCoRR (Sikkerhedsklyngen)	8	8	4	10	6,6	5	0	5,91
FilmFyn	8	6	2	0	6,6	10	7	5,86
Agroklyngen	6	6	10	10	4,6	0	2	5,56
Danmarks Transport & Logistikklynge	8	6	2	5	4	10	3	5,30

Taulov Transportcenter	6	8	2	5	6,6	5	2	5,21
Bioenergi Syddanmark	8	4	2	10	3	10	2	5,00
Digital & Interaktiv Markedsføring	8	6	4	0	10	5	1	4,95
Syddansk Formidlingsklynge	6	4	4	0	3	10	3	4,00
Key2Green	6	4	2	10	4	4	0	4,00
<i>Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009</i>								

Bilag 4 - Interviewguide til virksomheder

Interviewguiden til virksomheder fokuserer særligt på følgende emner: Sammenhængskraft, præstationer, eksterne relationer og potentiale, jf. Figur 8.1.

Figur 8.1: Klyngescreening, Analyseemner – virksomheder

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Præstationer

– *Beskrivelse af virksomheden, herunder virksomhedens præstationer.*

- Hvad laver virksomheden?
- Hvilken sektor hører virksomheden til?
- Hvor gammel er virksomheden?
- Hvad er virksomhedens omsætning?
- Er virksomheden kun lokaliseret i Region Syddanmark?
- Hvorfor ligger virksomheden her?
- Hvor mange medarbejdere har virksomheden (her og i alt)?
- I hvilken grad konkurrerer virksomheden på pris og i hvilken grad på kvalitet?

- Hvorledes er virksomhedens produktivitet i forhold til konkurrenterne?
- Hvor er de stærkeste konkurrenter lokaliseret?
- Hvor stor en del af virksomhedens profit kommer fra produkter eller services, som virksomheden ikke tilbød for tre år siden?
- Hvor stor en del af virksomhedens indtægter bruges på forskning og udvikling?

Sammenhængskraft

– *Beskrivelse af betydningen af lokale relationer.*

Videninstitutioner

- Hvorledes er samarbejdet mellem virksomheden og universiteterne i regionen?
- Hvorledes er samarbejdet mellem virksomheden og forskningsinstitutionerne i regionen?
- Hvilke videnskabelige områder er vigtige for jeres virksomhed, og hvordan vurderer du de regionale universiteter og forskningsinstitutioners styrke på disse områder?

Arbejdsmarked

- Hvilken type arbejdskraft anvender virksomhederne i klyngesamarbejdet?
- Hvor stor en andel af virksomhedens arbejdskraft rekrutteres fra Region Syddanmark?
- Er der et højt jobskifte/jobomsætning blandt virksomheder, der er del af klyngen?
- Hvorledes er kvantiteten og kvaliteten af den arbejdskraft, der rekrutteres?
- Hvorledes er kvaliteten af den arbejdskraft, der rekrutteres fra regionen i forhold til den udefrakommende?

Kunder og underleverandører

- Hvor stor en andel af virksomhedens omsætning skabes ved afsætning til kunder i regionen?
- I hvilket omfang indgår virksomheden i samarbejde omkring produkt- og/eller procesudvikling med kunder – og er disse kunder lokale?
- Hvor stor en andel af virksomhedens udgifter er til underleverandører i regionen?
- I hvilket omfang indgår virksomheden i samarbejde omkring produkt- og/eller procesudvikling med underleverandører – og er disse underleverandører lokale?

Sociale netværk

- I hvilket omfang har virksomheden personlige relationer til personer i andre af regionens virksomheder, som man ikke handler med?
- Har virksomheden en følelse af samhørighed med andre virksomheder i regionen? Hvis ja, med hvilke virksomhedstype?
- Hjælper virksomheder hinanden – og i så fald i hvilke situationer?

- I hvilket omfang indgår virksomheden i samarbejde omkring produkt- og/eller procesudvikling med andre aktører – og er disse aktører lokale? Og hvilke type aktører er der tale om?
- Hvorledes er konkurrencen med andre virksomheder i regionen?
- Er den lokale/regionale konkurrence stimulerende for virksomhedens udvikling?

Politiske initiativer

- Hvilke roller spiller kommunale, regionale og nationale initiativer for virksomheden?
- Har politiske initiativer skabt et tættere samarbejde til videninstitutioner?
- Har politiske initiativer skabt et tættere samarbejde til kunder og underleverandører?
- Har politiske initiativer gjort det lettere at rekruttere den nødvendige arbejdskraft?
- Har politiske initiativer været med til at udbygge virksomhedens sociale netværk?

Eksterne relationer

– *Beskrivelse af virksomhedens eksterne relationer.*

- Hvilke relationer har virksomheden til aktører i andre danske regioner?
- Hvilke internationale relationer har virksomheden?
- Hvordan kan de eksterne relationer beskrives?
- Hvordan er de eksterne relationer blevet skabt?
- Hvilken betydning har de eksterne relationer for virksomheden?
- Søger virksomheden at udbygge netværket af eksterne relationer og i så fald hvordan?

Økonomisk potentiale og "uniqueness"

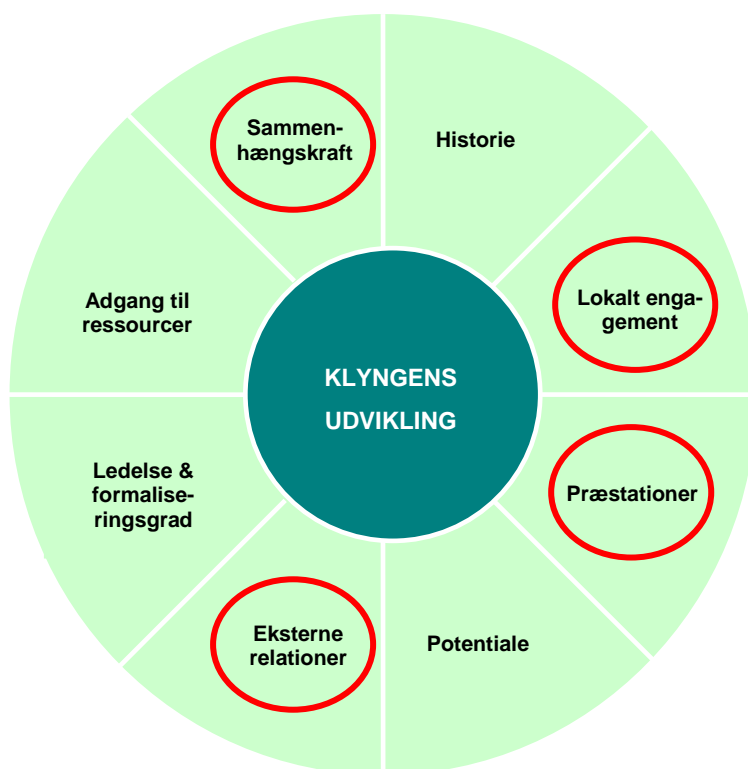
– *Hvad er virksomhedens vækstpotentiale, og hvilken rolle spiller klyngeorganisationen?*

- Hvilke faktorer er de vigtigste for virksomhedens vækst?
- Vil virksomhedens vækst især ske i Region Syddanmark, i resten af Danmark eller i udlandet?
- Hvilke barrierer er der for virksomhedens vækst i øjeblikket?
- Hvilke fremtidige trusler er der for virksomhedens vækst?
- Ligger virksomheden det bedste sted, eller ville den vokse hurtigere, hvis den var lokaliseret et andet sted – og hvorfor?
- Er der nogle fordele ved at være lokaliseret i Region Syddanmark, der er unikke?
- Har klyngeinitiativet haft indflydelse på virksomhedens vækst – og i så fald hvordan?
- Hvilken rolle spiller virksomheden i klyngen?
- Hvem vil du/virksomheden pege på som de centrale drivkrafter i klyngen?
- Hvordan kan klyngeorganisationen bedst understøtte klyngens fremtidige vækst?

Bilag 5 - Interviewguide til F&U-institutioner

Interviewguiden til F&U-institutioner fokuserer særligt på disse fire vurderingskriterier: Sammenhængskraft, lokalt engagement, præstationer og eksterne relationer, jf. Figur 8.2.

Figur 8.2: Klyngescreening, Analyseemner – F&U-institutioner

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Præstationer

– *Beskrivelse af institutionen.*

- Er institutionen kun lokaliseret i Region Syddanmark?
- Hvor mange er beskæftiget på institutionen (her og i alt)?
- Har institutionen været med til at skrive og publicere (videnskabelige) artikler i samarbejde med virksomheder?
- Har institutionen været med i samarbejde med virksomheder, som har opnået patenter som resultat af samarbejdet?
- Hvilke kompetencer har institutionen opnået som resultat af virksomhedssamarbejde?

- Ifølge institutionen, hvilke kompetencer har samarbejdsvirksomhederne opnået som resultat af samarbejdet?
- Hvad bidrager institutionen med til klyngen?

Lokalt engagement

– *Beskrivelse af det lokale engagement.*

- Hvilken rolle spiller institutionen i klyngen?
- Hvad er institutionens motivation for at være involveret i klyngesamarbejdet?
- Hvilke aktører er, ifølge institutionen, de primære drivkrafter i klyngen?

Sammenhængskraft

– *Beskrivelse af betydningen af lokale relationer.*

Virksomheder

- Hvorledes er samarbejdet mellem institutionen og virksomhederne i regionen?
- Hvor mange forskellige virksomheder samarbejder institutionen med? Hvor mange virksomheder indgår der typisk i et samarbejde?
- Hvordan ser det typiske samarbejde med virksomhederne ud? Hvad samarbejdes der om?
- Hvordan er samarbejdet initieret?
- Søger institutionen at udbygge samarbejdet med virksomhederne og i så fald hvordan?
- Hvilke videnskabelige områder oplever du som værende vigtige for virksomhederne, og hvordan vurderer du de regionale universiteter og forskningsinstitutioners styrke på disse områder?

Virksomhedernes kunder og underleverandører

- Spredt samarbejdet mellem F&U-institutioner og virksomheder sig som ringet i vandet - Det vil sige, forplanter samarbejdsformen og dens resultater sig til virksomhedernes kunder og underleverandører?
- Er institutionen som resultat af ét virksomhedssamarbejde blevet involveret i samarbejde med andre virksomheder?
- Har institutionen været med til at formidle kontakt mellem andre institutioner og virksomheder?

Sociale netværk

- I hvilket omfang har institutionen personlige relationer til personer i andre af regionens virksomheder, som ikke er direkte involveret i samarbejde?
- Har institutionen en følelse af samhørighed med virksomhederne i regionen? Hvis ja, med hvilke virksomhedstyper?
- Har institutionen en følelse af samhørighed med de øvrige F&U-institutioner (både offentlige og private) i regionen? Hvis ja, med hvilke?
- Er der konkurrence mellem regionens forskellige F&U-institutioner? Hvis ja, hvorledes er konkurrencen?
- Er den lokale/regionale konkurrence stimulerende for dels udviklingen af virksomhedssamarbejder, dels fornyelsen hos F&U-institutionerne?

Politiske initiativer

- Hvilke roller spiller kommunale, regionale og nationale initiativer for institutionens samarbejde med virksomhederne?
- Har politiske initiativer skabt et tættere samarbejde med virksomhederne?
- Har politiske initiativer skabt et tættere samarbejde mellem F&U-institutionerne?
- Har politiske initiativer været med til at udbygge institutionens sociale netværk?

Eksterne relationer

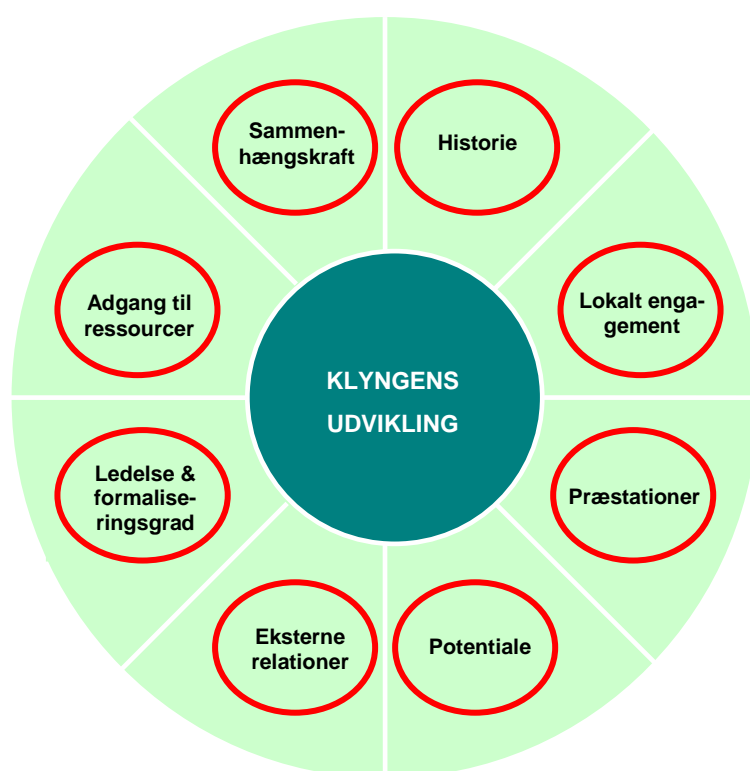
– *Beskrivelse af institutionens eksterne relationer.*

- Hvilke relationer har institutionen til aktører i andre danske regioner?
- Hvilke internationale relationer har institutionen?
- Hvordan kan de eksterne relationer beskrives?
- Hvordan er de eksterne relationer blevet skabt?
- Hvilken betydning har de eksterne relationer for institutionen?
- Søger institutionen at udbygge netværket af eksterne relationer og i så fald hvordan?

Bilag 6 - Interviewguide til klynger

Interviewguiden til klynger inkluderer samtlige otte vurderingskriterier, jf. Figur 8.3.

Figur 8.3: Klyngescreening, Analyseemner – klynger

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Historie

– *Beskrivelse af klyngens historie.*

- Hvilke milepæle har der været i klyngens hidtidige historie?
- Hvilke faktorer har medvirket til klyngens udvikling?
- Kan klyngens udvikling kædes sammen med bestemte begivenheder?
- Kan klyngens udvikling kædes sammen med bestemte personer?
- Har spin-offs fra andre klynger medvirket til at skabe klyngen?

Formalisering af netværk

– *Beskrivelse af klyngens opbygning og formalisering.*

- Hvor mange aktører er der i klyngen?
- Er disse aktører primært offentlige myndigheder, private virksomheder, F&U-institutioner osv.?
- Hvad er aktørernes primære geografiske tilhørssted?
- Hvor stor er væksten i klyngens interne køb og salg?
- Hvordan er klyngen organiseret?

Sammenhængskraft

– *Beskrivelse af klyngens sammenhængskraft.*

- Hvad arbejder klyngens aktører sammen om?
- Hvad eller hvem holder klyngen sammen?
- Hvilke relationer i klyngen er styrende for dens udvikling?
- Hvem er primus motor i klyngen?
- Er der et stærkt engagement i klyngen?
- Er der en udpræget gennemsigtighed i klyngen?
- Hvilken rolle spiller klyngens sociale relationer i forbindelse med dens udvikling?

Arbejdsmarked

- Hvilken type arbejdskraft anvendes i klyngen?
- Hvor stor en andel af arbejdskraften rekrutteres fra Region Syddanmark?
- Er der et højt jobskifte/jobomsætning i klyngen?
- Hvorledes er kvantiteten og kvaliteten af den arbejdskraft, der rekrutteres?
- Hvordan er kvaliteten af arbejdskraft, der rekrutteres i regionen i forhold til den udefra?
- Hvor mange mennesker arbejder der samlet set i klyngen?

Sociale netværk

- I hvilket omfang har klyngen personlige relationer til personer i andre af regionens klynger?
- Har klyngen en følelse af samhørighed med andre klynger i regionen?

Politiske initiativer

- Hvilke roller spiller kommunale, regionale og nationale initiativer for klyngen?
- Har politiske initiativer gjort det lettere at rekruttere den nødvendige arbejdskraft?
- Har politiske initiativer været med til at udbygge klyngens sociale netværk?

Ledelse

– *Beskrivelse af ledelsen i klyngen.*

- Hvad karakteriserer de ledende aktører i klyngen?
- Hvem koordinerer aktiviteterne i klyngen?
- Er der nogle formelle og uformelle regelsæt for god opførsel i klyngen?
- Hvordan håndteres uacceptabel adfærd i klyngen?
- Hvilken eller hvilke aktører spreder primært information blandt klyngens aktører?

Adgang til ressourcer

– *Beskrivelse af klyngens adgang til ressourcer.*

- Hvorledes finansieres klyngens aktiviteter?
- Hvilke projekter og aktiviteter er dækket af den nuværende finansielle støtte?
- Hvor store beløb støttes der med?
- I hvor mange år fremad har klyngen økonomisk støtte?
- Hvilke andre muligheder er der for at søge støtte til klyngen?
- Hvad er den fremtidige forventning til klyngens behov for finansiell støtte?
- Hvilke andre ressourceorganisationer og/eller personer kan tilknyttes klyngen?

Lokalt engagement

– *Beskrivelse af klyngens historie og opbygning.*

- Hvilken rolle spiller klyngen for lokalområdet?
- Hvilken rolle spiller lokalområdet for klyngen?
- Hvilken rolle spiller klyngen for den syddanske region?
- Hvilken rolle spiller den syddanske region for klyngen?

Eksterne relationer

– *Beskrivelse af klyngens eksterne relationer.*

- Hvilke relationer har klyngen til aktører i andre danske regioner? Hvem har initieret samarbejdet?
- Hvilke internationale relationer har klyngen? Hvem har initieret samarbejdet?
- Hvordan er de eksterne relationer blevet skabt?
- Hvilken betydning har de eksterne relationer for klyngen?
- Er det nemt for klyngen at opbygge eksterne relationer? Hvorfor/Hvorfor ikke?
- Hvad kendetegner klyngens eksterne relationer?
 - Varighed.
 - Hyppigheden af kontakt.
 - Formel eller uformel.
 - Styrker.
 - Svagheder.
- Hvorledes kan de klyngeeksterne relationer beskrives?
 - Stabilitet.
 - Usikkerhed.
 - Personlige eller ikke personlige.
 - Kontrakter.
 - Tidshorisont.
- Hvilke samarbejdsforhold kendetegner primært klyngens eksterne relationer?
 - Produkt- og serviceorienteret.
 - Procesorienteret.
 - Udveksling af viden.
- Søger klyngen at udbygge netværket af eksterne relationer og i så fald hvordan?

Præstationer

– *Beskrivelse af klyngens præstationer.*

- Hvor mange patenter er der i klyngen?
- Hvor mange artikler er der publiceret om klyngen?
- Hvor mange artikler har klyngen været med til at skrive?
- Hvilke kompetencer udvikles der i klyngen?
- Hvilke udviklingsaktiviteter har klyngen tidligere gennemført?
- Hvorfor ligger klyngen her?
- Hvad er klyngens omsætning?
- Hvor mange produktlanceringer er der på årsbasis?
- Hvor stor er klyngens årlige produktionsvolume?

Økonomisk potentiale og "uniqueness"

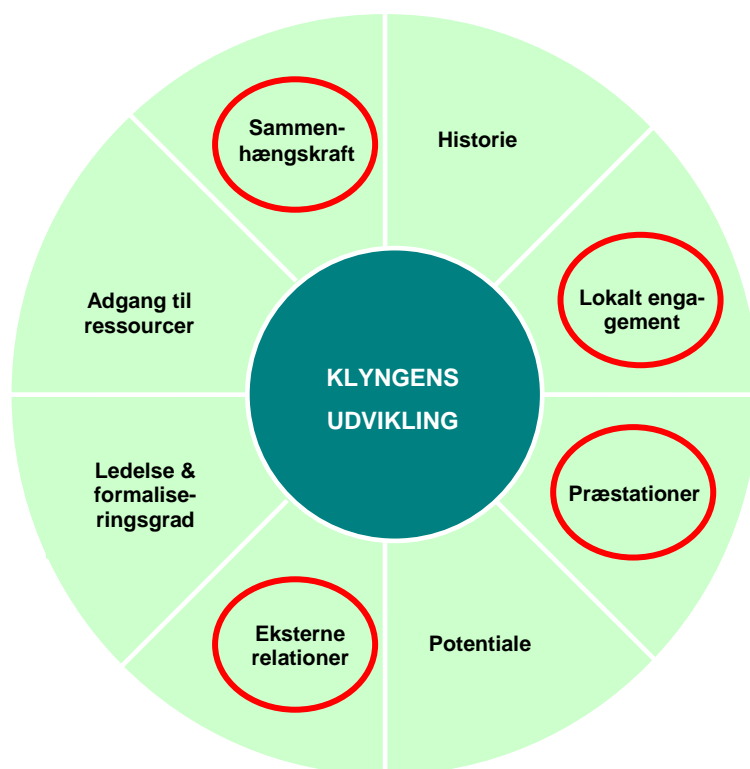
– *Beskrivelse af klyngens økonomiske potentiale og "uniqueness".*

- Hvilke faktorer er de vigtigste for klyngens vækst?
- Vil klyngens vækst primært ske i Region Syddanmark, i resten af Danmark eller i udlandet?
- Hvilke barrierer er der for klyngens vækst?
- Hvilke fremtidige trusler er der vedrørende klyngens vækst?
- Ligger klyngen det bedste sted, eller ville den vokse hurtigere, hvis den lå et andet sted?
- Er der nogle fordele ved at være lokaliseret i Region Syddanmark, der er unikke?
- Hvad siger markedsanalyserne om klyngens fokusområde?

Bilag 7 - Interviewguide til offentlige myndigheder

Interviewguiden til offentlige myndigheder fokuserer særligt på følgende fire vurderingskriterier: Sammenhængskraft, lokalt engagement, præstationer og eksterne relationer, jf. Figur 8.4.

Figur 8.4: Klyngescreening, Analyseemner – offentlige myndigheder

Kilde: Klyngeudvikling Syddanmark 2009

Præstationer

– *Beskrivelse af myndigheden.*

- Er myndigheden kun lokaliseret i Region Syddanmark?
- Hvor mange er beskæftiget hos myndigheden?
- Hvilke kompetencer har myndigheden opnået som resultat af deltagelse i klyngen?
- Ifølge myndigheden, hvilke kompetencer har klyngens virksomheder opnået via deres deltagelse i klyngen?
- Hvad bidrager de offentlige myndigheder med i forhold til klyngen?

Lokalt engagement

– *Beskrivelse af det lokale engagement.*

- Hvilken rolle spiller myndigheden i klyngen?
- Hvad er myndighedens motivation for at være involveret i klyngen?
- Hvilke aktører er, ifølge myndigheden, de primære drivkræfter i klyngen?

Sammenhængskraft

– *Beskrivelse af betydningen af lokale relationer.*

Virksomheder

- Hvorledes er samarbejdet mellem myndigheder og virksomhederne i regionen?
- Hvor mange forskellige virksomheder samarbejder myndigheden med?
- Hvem har initieret samarbejdet?
- Søger myndigheden at udbygge samarbejdet med virksomhederne og i så fald hvordan?

Sociale netværk

- I hvilket omfang har myndigheden personlige relationer til personer i andre af regionens virksomheder, som ikke er direkte involveret i klyngen?
- Har myndigheden en følelse af samhørighed med virksomhederne i regionen?
- Har myndigheden en følelse af samhørighed med de øvrige myndigheder i regionen?

Videninstitutioner

- Hvorledes er samarbejdet mellem myndighederne og universiteterne i regionen?
- Hvorledes er samarbejdet mellem myndighederne og forskningsinstitutionerne i regionen?

Eksterne relationer

– *Beskrivelse af myndighedens eksterne relationer.*

- Hvilke relationer har myndigheden til aktører i andre danske regioner?
- Hvilke internationale relationer har myndigheden?
- Hvordan er de eksterne relationer blevet skabt?
- Hvilken betydning har de eksterne relationer for myndigheden?
- Søger myndigheden at udbygge netværket af eksterne relationer og i så fald hvordan?